

ZAGREBAČKI MUZEJI I KULT HRVATSKIH PROSVJETNIH RADNIKA

Zagreb, 25. X.

Odnos općinstva prema pjesnicima može se prosudjivati ne samo po interesu za poeziju živih pjesnika nego i po interesu, s kojim pristupa javnost prema ostavštini pjesnika, sastojala se ta ostavština iz samih književnih djela ili iz uspomena na privatni pjesnikov život. Pijetet prema pokojnim prvacima književnog stvaranja manifestira se i na taj način, što javnost upravo svojim budnim intere-

som neda, da propadne ništa što ide u okvir duhovne baštine ili duhovne oporuke bilo kojeg književnog velikana.

Poslije smrti Silvija Strahimira Kranjčevića osnovan je inicijativom upravitelja Instituta za proučavanje Balkana u Sarajevu, dra Karla Patschta u sarajevskom muzeju književni arhiv, posvećen uspomeni toga velikoga hrvatskog pjesnika. Taj mali Kranjčevićev muzej sadržava radnu sobu pok. pjesnika sa bibliotekom, kores-

pondencijom i svim rukopisima. Tu je sobu inventirizirao dr. Vladimir Čorović (v. njegov članak u Gradji za povijest književnosti hrvatske, članak u Glasniku Zemaljskog muzeja u Sarajevu sa slikom i Minervina sabrana djela S. S. Kranjčevića u redakciji dra Branimira Livadića).

Osim toga u predsjedničkoj sobi Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti uredjena je djelomično radna soba djakovačkog biskupa, najmarkantnije hrvatsko-evropske ličnosti Josipa Jurja Strossmayera (v. Dodatak Katalogu Strossmayerove galerije od 1932.). Prije je ta soba posve vjerno bila uredjena u drugom katu, u Strossmayerovoj galeriji.

Mnogi naši gradovi, rodna mjesta mnogih književnika, koji proslaviše svojim radom ne samo svoje rodno mjesto nego i širi svoj zavičaj, ni u kojem pogledu ne pokazuju harnosti ni pijeteta prema svojim velikim sinovima. Osim Zagreba, Varaždina, Požege i Osijeka, gdje se u muzejima i mnogim kućama nalaze pohranjene uspomene i spomen-ploče hrvatskih književnika, ne pokazuje nijedan naš grad većeg interesa, smisla i osjećaja za trajni pijetet svojim zaslužnim sinovima.

I mala primorska mjesta, na pr. Senj, rodno mjesto Vitezovića, Kranjčevića, Novaka, Nehajeva i dr. mogao bi bez većeg troška urediti mali muzej tih književnih velikana i tim pridonijeti aktuelnom kulturnom znamenovanju svog grada.

Medjutim bugarski narod podigao je dostojan spomenik svom velikom sinu, Ivanu Vazovu, pjesniku i romanopiscu tim, što je osnovao Muzej Ivana Vazova u posebnoj jednodatnici. Na čelu je toga muzeja književnik Elin Pelin (Dimitar Ivanov), koji je u prijevodima poznat i među Hrvatima.

Javna i sveučilišna knjižnica u Pragu ima zasebna odjeljenja, posvećena kultu čeških književnika. Nova knjižnica Narodnog muzeja u Pragu takodjer je uredila odjeljenja posvećena književnicima.

U Javnoj i sveučilišnoj knjižnici otvoren je Muzej Komenskog, Jaroslava Vrchlickog i Svatopluka Čecha. Osobito muzej Vrchlickog i Čecha otvara nam jasan pogled u duševnu radionicu velikih pjesnika, od kojih je prvi umro prije 20, a drugi prije 25 godina.

Muzej Svatopluka Čecha takodjer nam pruža sliku privatnog i kućnog milieua pjesnikova.

Mađžari imaju muzej posvećen kultu jednoga od najvećih svojih pjesnika Adyja, o kojem je pisao Miroslav Krleža.

Prilikom proslava stote obljetnice rođenja slavnoga Augusta Šenoe priredjena je ponajviše zaslugom g. dra Ive Hühna lijepa i pregledna Šenoina izložba. Taj je materijal sabran od naših ustanova, od Šenoine obitelji i iz privatnog posjeda. Zar se nije mogao koji naš muzej tada sjetiti, da taj materijal ostane na okupu u kakvoj sobi pa da tako i mi pokažemo, da znamo njegovati i na taj način trajni kult prvaka hrvatske književne kulture.

Prof Djuro Szabo, koji je na čelu Muzeja grada Zagreba, sabrao je obilje uspomena i na naše književne i prosvjetne radnike. Čim taj muzej dobije prikladne prostorije, moći će se u njem urediti sobe ili barem odjeli i kutiće, posvećeni uspomeni zaslužnih Hrvata.

Dr. IVAN ESIH